

Torna la polèmica sobre el transvasament d'aigües cap a Barcelona

¿On va l'aigua de l'Ebre?

Quan s'acaba de complir un any de la inauguració del minitransvasament d'aigua de l'Ebre cap a Tarragona, el balanç de l'obra, totalment positiu per a les indústries i poblacions que se n'han beneficiat, ha revifat la polèmica sobre un possible transvasament cap a la ciutat de Barcelona.

La presentació, a final de l'any passat, del Pla Hidrològic de Catalunya que la Generalitat de Catalunya havia estat elaborant, va provocar tot un seguit de protestes per part dels ecologistes i agricultors de les terres del baix Ebre, que veien en el projecte una amenaça per al seu territori. Tot va esclatar quan el 10 de gener d'enguany, CiU va acceptar contemplar en el Pla la portada d'aigües de l'Ebre a Barcelona. A un any de la posada en funcionament del minitransvasament d'aigües del riu a Tarragona, els mateixos grups insisteixen que ja n'hi ha prou i que noves grans obres d'infraestructura hidràulica serien catastròfiques per a la vida del riu i la riquesa natural i agrícola que comporta.

El 15 de març, el ple del Parlament de Catalunya aprovà per unanimitat la creació d'una comissió d'estudi del Pla. La Coordinadora Antitransvasament d'Aigües de l'Ebre té molt clar que es tracta únicament d'un període d'espera; els ecologistes insisteixen que "el Pla tan sols ha estat congelat fins que la comissió pertinent del Parlament de Catalunya n'elabori un altre que bàsicament serà el mateix, ja que el grup de CiU continua tenint majoria en aquesta comissió".

Per a la Coordinadora Antitransvasament, "els estudis preliminars que fa la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre per al seu Pla Hidrològic ens fan témer el pitjor, ja que en aquests estudis es parla de reduir els cabals destinats al Delta de l'Ebre i es prenen com a base els cabals mitjans anuals de començaments de segle en lloc dels actuals, o siga, que estan treballant d'amagat amb vista al transvasament". Eugenio Nadal, president de la Confederació, indica que "no hi ha dubte que sobre la conca de l'Ebre poden gravitar altres possibilitats de transvasament, no només de caràcter temporal, com les motivades per la sequera que pateix la

conca del nord, sinó amb caràcter permanent, com poden ser les de la conca del Pirineu oriental, les de llevant o el mateix nord d'Espanya o aquells transvasaments que poguessin suplir els dèficits de determinades zones de la conca de l'Ebre que no es poden atendre amb els recursos excedentaris d'altres zones".

Els ecologistes denuncien que "el Delta de l'Ebre és una de les zones humides més importants d'Europa, on viuen milers d'espècies d'ocells i d'altres animals, i amb un dels paisatges més bonics de Catalunya. El transvasament de l'Ebre

l'afectarà de diverses maneres, una de les més greus serà la salinització". L'explicació que fan d'aquest problema és la següent: la concentració de sals de la capa freàtica, és a dir, de les aigües del subsol, depèn d'un equilibri entre les entrades d'aigua del Delta –ullals, plugers, canals de reg, la mar i el riu– i les sortides –evaporació, canals de desguàs, i el riu a la temporada de l'arròs. La salinització del riu mitjançant un augment de la falca salina desplaçaria l'equilibri cap a un augment de concentració de sals, les quals afectarien l'agricultura de l'Ebre.

Un altre factor negatiu que posen damunt la taula la gent de les terres de l'Ebre és la regressió del Delta, que en l'actualitat ja comença a ser greu a causa de la retenció de llims i arenes que han provocat els grans embassaments de Mequinensa i Riba-roja. Segons la Coordinadora Antitransvasament, "un transvasament no sols agreujaria el fenomen per la minva de cabals –que tindria un efecte petit–, sinó també l'embassament annex al transvasament. Per tant, canviarien les perspectives actuals, que parlen que la barra del Trabucador del Delta co-

Jesús Moncada (l'Ebre)

Poc abans del tancament de les comportes del pantà de Riba-roja, la pluja va despenjar-se amb violència sobre la vila demolida i deserta. Les barrancades de la serra del Castell es precipitaren amb fúria sobre els molls, trencaren les amarres podrides del cementiri dels llaguts i els dispersaren. A la deriva en un Ebre furiós que havia oblidat els solcs de les quilles i la cadència de les vogades, van sotsobrar per colls i pedrets. El Verge del Carme va aclarir-se enfront de l'Illa dels Tretze Sants, la proa s'encallà entre els àlbers de la vora. Quan el riu va deixar, ningú no reconegué les restes de la nau; la rabior de la riada havia esborrat les lletres del tercer nom. El vell Neptú, avarat amb discursos, banderes i música al moll de les Vídues en un dels dies esplendorosos de l'Edèn, era per sempre més una

carcassa anònima de fúria morta."

L'Ebre mític que jo he conegut i que vaig intentar recuperar a *Camí de sirga* (al qual correspon aquest fragment), va morir el dia que va començar la construcció del pantà de Riba-roja. L'Ebre ja no tornarà a ser mai més el mateix riu. Dues viles –Mequinensa i Faió– han desaparegut per sempre més. L'entomogràfic del riu s'ha transformat. Ha canviat fins i tot la fauna del riu. Les anguilles, al no poder remuntar la presa, han desaparegut. Més enllà de Riba-roja, és impossible trobar barbs o bagres. Fa dos mesos va morir a Mequinensa l'últim patró de llagut que encara vivia. Només en algun punt aïllat –el pas de barca de Riba-roja, Miravet...– és possible fer-se una idea del que va ser l'Ebre dels meus avantpassats i que els de la meva generació vam ser els últims a viure.

Un any de minitransvasament

Quan es compleix un any de la inauguració i posada en funcionament del minitransvasament de les aigües de l'Ebre són cinc els municipis que s'han afegit als vint-i-tres que formaven part del Consorci d'Aigües de Tarragona. A la vegada, són tres les indústries que han demanat la seva adhesió al Consorci en aquest període de temps, segons ho ha confirmat el president del Consorci, Albert Vilata.

El Consorci d'Aigües de Tarragona estava integrat el 31 de juliol de 1989, quan es va inaugurar el minitransvasament per 23 municipis i 21 indústries. Amb les noves incorporacions es passa a 28 municipis i 24 indústries. Exactament, els ajuntaments afegits són: els Garidells, els Palleresos, Perfort i Vallmoll. A més, cal sumar-li el desdoblament de Salou i Vila-seca. Les tres indústries recentment integrades han estat: Acesa, Polígon Industrial del Franco-lí i el Polígon Perafort Inver-

sions.

La resta d'ajuntaments consorciats són: Almoher, Altafulla, Calfell, Cambrils de Mar, Castellvell del Camp, Constantí, Creixell de Mar, Cunit, Maspujols, Mont-roig del Camp, el Morell, la Pobla de Mafumet, Reus, Riudoms, Roda de Berà, la Selva del Camp, Tarragona, Torredembarra, Vandellòs, el Vendrell, Vilallonga del Camp i Vinyols i els Arcs.

Les 21 indústries restants són Aiscondel, Asfaltos Espanoles, Gas Espanola, Bayer Hispania Industrial, Carbuos Messer Griesheim, Carbuos Gases, Cargill Espana, Cobega, Distribuïdora Industrial, Dow Chemical Ibérica, Energía e Industrias Aragonesas, Erkimia, Herckrbout Dawson, Hispano Francesa de Energía, Hoescht, Ibérica, INPASA, Industrias Químicas Asociadas, Laforest, Repsol Butano, Repsol Petróleo, Repsol Química i Tarragona Química.

En aquest primer any, el Consorci d'Aigües de Tarra-

gona ha distribuït als ajuntaments consorciats un total de 17.770.909 metres cúbics d'aigua i 14.549.231 metres cúbics a les indústries, que fan un volum global d'aigua subministrada de 32.320.120 metres cúbics. Albert Vilalta ha assegurat que el cabal màxim d'aigua que amb el pas de molts anys es pot subministrar gràcies al minitransvasament d'aigües de l'Ebre és de 126.000.000 de metres cúbics per segon es concedeix sota els 4 metres cúbics per segon.

D'altra banda, Vilalta ha destacat que durant el primer any de la portada d'aigües de l'Ebre a Tarragona no s'ha detectat en cap moment cap tipus de contaminació ni s'ha interromput mai el subministrament.

Finalment, Vilalta ha puntualitzat que "la qualitat de les aigües de l'Ebre està continuament controlada pels serveis de Sanitat de la Generalitat de Catalunya i per la Universitat de Barcelona, que hi

efectua diverses anàlisis".

Amb la portada d'aigües de l'Ebre a Tarragona van ser moltes les poblacions que van veure com es posava punt i final a la sequera que havien patit a causa de la manca d'aigua, cosa que creava temor en les localitats afectades que veien com per falta d'aigua podia perillar el seu desenvolupament econòmic. És el cas de Reus, on l'estiu de 1987 fins i tot es va haver de portar aigua potable per mitjà de vaixells, o Tarragona, que durant més d'una dècada va consumir aigua salada.

El minitransvasament va comportar una inversió de 15.384 milions de pessetes pel que fa a l'obra inicial que contemplava una capacitat de subministrament d'aigua de 2 metres cúbics per segon, i 2.962 milions de pessetes més quan es van fer obres per ampliar el cabal de subministrament a 3 metres cúbics per segon i es va realitzar l'anomenat sifó de l'Ebre o captació d'aigües.

mençarà a trencar-se i desaparèixer en un període de temps que s'iniciarà d'ací a 12 anys, fent d'aquesta manera el període més curt".

Paral·lelament a aquest fet, els ecologistes observen que la regressió accelerarà la salinització del Delta per increment de l'entrada d'aigua marina. Els membres de la Coordinadora afegeixen que la portada d'aigües de l'Ebre comportaria igualment la degradació del riu com a ecosistema. La reducció del cabal implica diversos efectes negatius com pot ser l'alentiment del curs del riu, amb la consegüent elevació de temperatura de l'aigua, cosa que provoca una activació dels microorganismes i una reducció de l'oxigen de l'aigua. També s'experimenta un augment de la concentració dels contaminants químics orgànics i inorgànics, i una disminució del plàncton del riu i deteriorament de la cadena de sers vius que en depenen, com ara els peixos. Aquesta alteració del plàncton tindria una influència negativa sobre la producció pesquera del mar pròxima al Delta.

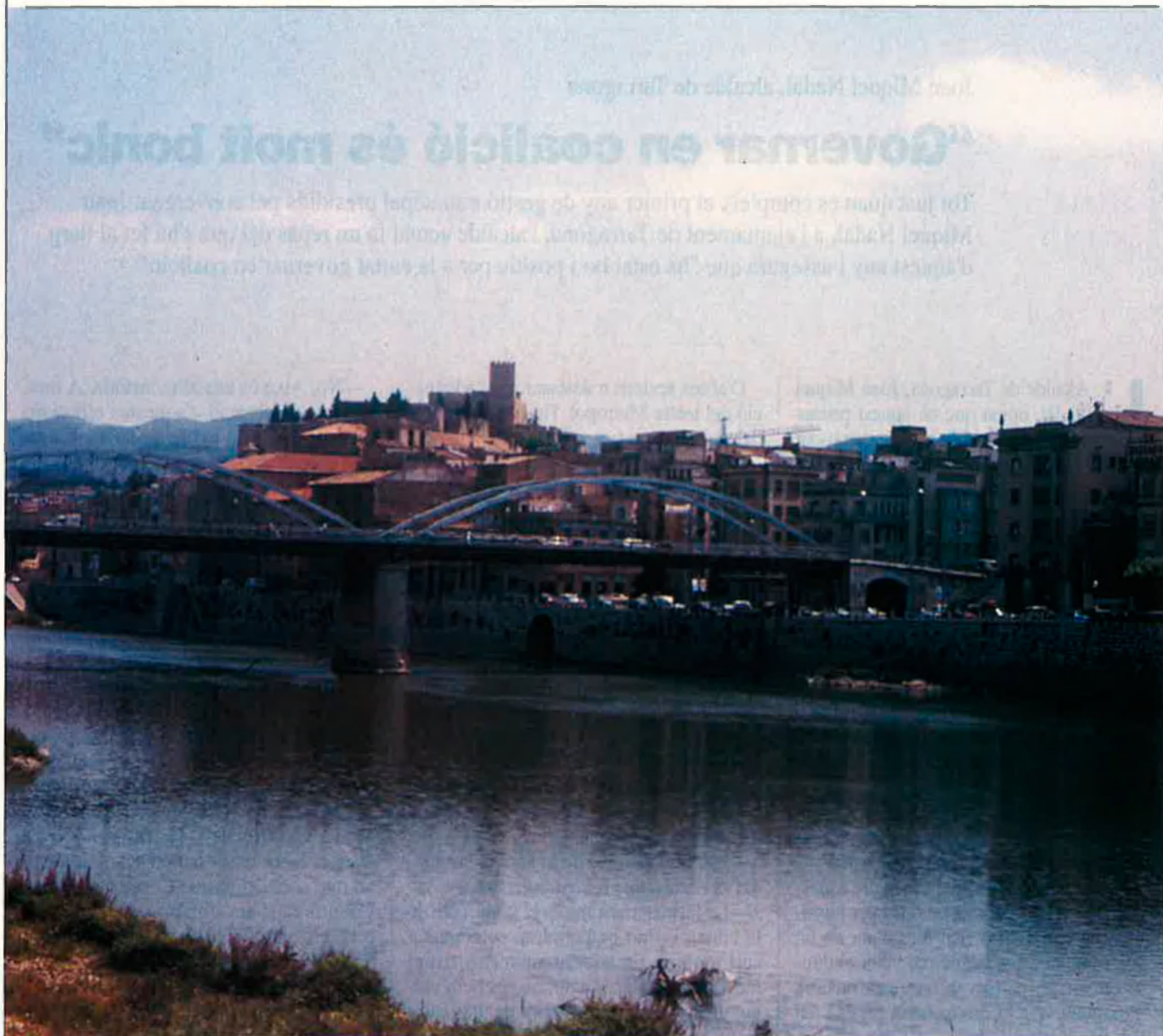
En últim terme, els que estan en contra de la portada d'aigües de l'Ebre a Barcelona qüestionen la degradació de la mar pròxima al Delta com a ecosistema. "El riu Ebre, a la desembocadura, provoca una aflorament dels nodridors que hi ha al fons del mar. Se sap que aquest fenomen és responsable de la riquesa que hi ha en aquesta zona de sardines, orades, llagostins i marisc, com succeeix concretament a l'Ampolla, a l'Ametlla de mar, a Sant Carles de la Ràpita i a diverses poblacions del nord del País Valencià. L'aflorament depèn directament del cabal del riu i per tant, un transvasament tindria un efecte negatiu".

Amb totes aquestes explicacions a la mà, la Coordinadora insisteix que el Pla Hidrològic presentat pel govern de la Generalitat de Catalunya sigui completament retirat de Madrid i que el nou pla que pugui ser redactat no inclogui cap tipus de transvasament d'aigües de l'Ebre cap a una altra conca hidrogràfica, i demanen al president de la Generalitat, Jordi Pujol, que s'oposi a qualsevol llei que

en el futur pugui plantejar cap extracció d'aigües de l'Ebre fora de la seva conca.

La negativa a l'extracció de l'aigua de l'Ebre ha creat la solidaritat entre els ecologistes i els regants, que en un informe tècnic realitzat sobre els efectes que podria tenir un transvasament han arribat a conclusions molt paregudes. Així mateix, membres d'associacions d'Aragó han recolzat les reivindicacions de les comarques tarragonines. El portaveu del Partido Aragonés Regionalista (PAR), Juan Antonio Bolea Foradada, ha posat de manifest que "els aragonesos som molt conscients que hi ha comunitats autònomes que es reparteixen l'aigua de l'Ebre quan encara no s'ha començat a elaborar el Pla Hidrològic de la conca de l'Ebre. Això significa que les persones que intenten fer aquesta distribució desmesurada de l'aigua de l'Ebre són uns autèntics inconscients perquè no saben els perjudicis que crearan".

La situació, doncs, es pot agreujar amb la vinguda de l'hivern. El debat haurà de centrar-se en les necessitats reals que té

La importància ecològica del cabal es un factor tradicionalment oblidat.

Les aigües de l'Ebre arriben a Tarragona.

- 1961 - El consell de Ministres aprova l'aprofitament d'aigües de l'Ebre.
- 1965 - Es presenta el projecte d'un gran transvasament que se situarà a prop de Tortosa. S'inicien les primeres protestes a la zona.
- 1974 - Es fa públic el projecte d'aqüeducte Ebre-Pirineu. Comença a parlar-se del transvasament i les comarques de les terres de l'Ebre s'uneixen en contra d'aquest projecte.
- 1979 - El consell de ministres es planteja el fet que les necessitats d'aigua de la indústria de Tarragona només es poden cobrir amb la portada d'aigües de l'Ebre.
- 1980 - El consell de ministres presidit per Adolfo Suárez aprova l'avantprojecte de Llei d'Aigües de Tarragona.
- 1981 - S'aprova la llei.
- 1983 - El president de la Generalitat, Jordi Pujol, nomena oficialment la gestora del Consorci d'Aigües de Tarragona.
- 1987 - Es publica la concessió d'aigües de l'Ebre al Consorci d'Aigües de Tarragona.
- Juliol de 1989 - S'inaugura el minitransvasament.

Barcelona i la seva àrea industrial d'aigua i les complicacions que pot provocar un transvasament. Eugenio Nadal és ben conscient de la importància del tema i manifesta: "Tots sabem que el debat dels transvasaments, serà ardu i llarg. Esperem que es desenvolupi amb sentit comú i serenitat." Malgrat els seus desitjos de pau, la coordinadora ja avança que "fins ara només hem fet una batalla d'una guerra que es preveu llarga. Caldrà anar ensenyant les dents perquè no ens agafin de sorpresa". Mentrestant, el govern de la Generalitat, continua guardant silenci sobre el tema a l'espera que el període de vacances s'acabi.

Cinta Bellmunt amb la col.laboració de Jordi Sebastià